

6/2020-21

**Putování po křížcích, křížích
a božích mukách v Pístině a v okolí**

u příležitosti poutě sv. Zdislavy 29. 5. 2021

Obsah

Obsah	1
Úvodem	2
Předchozí ročníky putování	3
Popis putování	5
Putování za křížky	6
Mapa putování	10
Historie gruntů, chalup a rodů	12
Zajímavosti z historie i současnosti	23
O akátu	25
Zdroje a citace	26
Závěr	26

Úvodem

Milí spoluobčané a příznivci našeho putování,

Tělovýchovný spolek Pístina byl založen po dohodě přátel na začátku roku 2015, za účelem přinést další spolkový život a obohatit tak kulturní dění v malé obci. Spolek oslavil v loňském roce páté výročí svého vzniku. Oslavy, které byly naplánovány na Pout' svatě Zdislavy, se bohužel nemohly uskutečnit. Bohoslužbu v naší krásné kapliče sv. Kateřiny a taneční zábavu s kapelou Regent jsme museli z důvodu pandemie zrušit.

Těšili jsme se tedy na „lepší“ rok 2021, ale ani ten nebyl dosud natolik příznivý, abychom mohli uspořádat pout' v plném rozsahu. Abychom alespoň částečně zachovali tradici, rozhodli jsme se, stejně jako loni, uspořádat opět pouze putování v Pístině a okolí.

V aktuálním bulletinu najdete informace o plánované trase, fotografie z minulých ročníků a připomenutí myšlenky a dokumenty vzniku pouti a její návaznost na oslavy v Domově Pístina. Podařilo se nám vypátrat i další historie gruntů a chalup v Pístině.

Vzhledem k tomu, že se počet poutníků rozrůstá a skládá se z různých věkových skupin, máme v plánu pro příští ročník uspořádat putování o více trasách i do okolních lokalit. Těší nás také stále větší počet malých poutníků, a zejména pro ně bychom rádi obohatili program o zajímavý soutěžní kvíz. Budeme tedy věřit, že v roce 2022 se sejdem na Zdislavské pouti tak, jak jsme byli zvyklí.

Poděkování patří celému kolektivu, který se podílel na tomto bulletinu, majitelům gruntů a chalup, kteří nám poskytli informace a umožnili je nám otisknout. Rádi bychom také vzpomenuli na klienty a personál z Domova Pístina, díky kterým tato akce vznikla a kteří naši pout' vždy rádi navštíví. Děkujeme také obci Pístina za finanční podporu Zdislavské pouti.

Radim Adam

Předseda TSP

Předchozí ročníky putování

30. 5. 2015

historicky 1. ročník pouti a putování. Trasa se 13 zastaveními vedla po okolí Pístitny a částečně i Stráže nad Nežárkou.

28. 5. 2016

2. ročník putování měl dvě trasy, první po blízkém okolí Pístitny a druhá nás zavedla až ke křížkům v katastru obce Příbraz.

27. 5. 2017

3. ročník putování se 7 zastaveními vedla pouze po místech vztahujících se k starým pístitným rodům.

26. 5. 2018

4. ročník putování nabídl
9 zastavení, z nichž některá
nás zavedla do okolí vesnice
Mníšek.

25.5. 2019

5. ročník putování
s 12 zastaveními obohatil
autobusový výlet na židovský
hřbitov a poutníci navštívili
mimo jiné kostel sv. Petra
a Pavla ve Stráži nad
Nežárkou.

30.5. 2020

6. ročník putování
s 9 zastaveními se vzhledem
k omezením uskutečnil pouze
v blízkém okolí Pístitny.

Popis putování

- Putování začíná v 15:00 hod. před kaplí svaté Kateřiny.
- Jde se po místních komunikacích a polních cestách, je nutné mít k tomu patřičnou obuv. Malým poutníkům doporučujeme vzít si na putování kolo.
- Celá část putování měří 6,5 km.
- Předpokládaná délka putování je 2,5 hod.
- Jednotlivá zastavení jsou v mapě, která je na stranách 10 a 11.
- U každého zastavení bude položen pamětní kámen.
- Putování bude probíhat v souladu s aktuálními hygienickými nařízeními.

Zastavení č. 1

Křížek u kaple sv. Kateřiny

- GPS: 49°02'58.56"N, 14°54'00.84"E
- Katastrální území: Pístina
- Majitel/uživatel pozemku: Obec Pístina
- Křížek byl opraven v roce 2012 z iniciativy a prostředků obce Pístina a za finančního příspěvnu Jihočeského kraje.
- Křížek stojí na místě původního dřevěného kříže, který měřil asi 4 metry a dosahoval až k římsě kaple. Kříž později uhnul a v roce 1953 darovala současný křížek rodina Kovářova z Pístitny. Křížek se dříve nacházel na hřbitově ve Stráži nad Nežárkou. Rodina Kovářových byla velmi zbožná a křížek věnovala katolické obci na počest jejich strýce, který působil jako kněz v Hořepníku.
- V bezprostřední blízkosti kaple roste letitá lípa srdčitá.

Zastavení č. 2

Křížek Blažků za humny k Březinám

- GPS: 49°03'02.11"N, 14°53'24.88"E
- Katastrální území: Pístina
- Majitel/uživatel pozemku: J. Houška
- Křížek byl opraven iniciativou a na náklady rodiny Houšků čp. 2 v roce 2010
- V roce 2016 jej zrenovovala rodina Blažků čp. 68
- Křížek byl spojen tradičně s obyvateli gruntu č. 16 „U Tomíšků“ rodinou Blažků (později Domov Pístina)
- U křížku rostou 2 staré lípy srdčité.

Zastavení č. 3

Boží muka sv. Zdislavy

- GPS: 49°03'06.84"N, 14°53'53.88"E
- Katastrální území: Pístitina
- Majitel/uzivatel pozemku: Jihočeský kraj
- Boží muka byla vybudována z darového materiálu v průběhu května 2002, stavbu provedli údržbáři Domova Pístitiny.
- Na místě božích muk byla původně jen louka, kterou tehdejší ÚSP koupil a na místě vybudoval mimo jiné též rybník, na jehož výstavbu přispěla také obec Pístitina.
- Do niky božích muk byl umístěn reliéf svaté Zdislavy, který vytvořila sochařka Zdena Skořepová. Náklady na vytvoření reliéfu uhradil Ing. Jan Houška z Pístitiny. Kapličku vysvětil, za účasti věřících, páter Ivo Prokop dne 18. května 2003, po bohoslužbě konané v místní kapli.
- V roce 2017 došlo k odcizení reliéfu svaté Zdislavy a tento čin byl podnětem k nadšenecké iniciativě vytvoření malby – obrázku, který by byl inspiračně odvozen z božích muk svaté Kateřiny, ve kterých je ve výklenku umístěn obraz světičky malovaný na plech. V podobném duchu byl vytvořen obrázek s portrétem a atributy svaté Zdislavy (listy vinné révy a kostelík). Nadaný autor, teprve 9letý Ondra Karlík, pomocí svého dědy Jiřího Karlíka z Pístitiny obraz namaloval a instaloval na místo původního reliéfu.
- U božích muk roste 1 bříza bělokorá.

Zastavení č. 4

Křížek Houšků u Dolního návesního

- GPS: 49°03'01.69"N, 14°54'03.41"E
- Katastrální území: Pístitina
- Majitel/uzivatel pozemku: Obec Pístitina
- Křížek byl opraven v roce 2012 z iniciativy a prostředků obce Pístitina a za finančního příspěví Jihočeského kraje.
- V roce 2015 byly osazeny obrubníky v rámci opravy chodníků v obci.
- V roce 2019 byl u křížku zasazen 1 habr.

Zastavení č. 5

Boží muka sv. Kateřiny

- GPS: 49°03'10.61"N, 14°54'00.83"E
- Katastrální území: Pístitina
- Majitel/uživatel pozemku: ZP Group (věcné břemeno obec Pístitina)
- Boží muka byla převezena s předzahrádky domu čp. 57, kde byla již nakloněna na dům a hrozilo jejich zřícení.
- Idea nového umístění byla v tom, že muka od nepaměti stávala na konci vesnice. Konkrétní místo bylo určeno ve shodě se starostou a občany z této části vesnice, která se tradičně nazývá Na Vyhňálce.
- Jejich přemístění a renovace byla provedena v roce 2012. Boží muka technicky přemístila firma Jipama, zrestaurování provedl akademický sochař Vladimír Krnínský, obrázek vytvořila restaurátorka Zdena Skořepová, technickou asistenci zajišťoval Ondřej Šimek.
- Na božích mukách je obrázek sv. Kateřiny, patronky vesnice.
- Dva javory kleny byly zasazeny v roce 2015. Jeden javor klen „uschl“ v roce 2018 a i do budoucna bude ponechán jen jeden strom jako příklad toho, že i v minulosti byl u některých božích muk vysazován jen jeden strom místo obvyklých dvou.

Zastavení č. 6

Křížek Dvořáků v Háječku

- GPS: 49°03'15.83"N, 14°54'00.20"E
- Katastrální území: Pístitina
- Majitel/uživatel pozemku: Obec Pístitina
- Křížek byl opraven v roce 2012 z prostředků obce Pístitina.
- Křížek byl původně v těsné blízkosti silnice ve zpuštělém a stromy zarostlém prostoru mezi hlavní silnicí a cestami k Závistivému rybníku. Celý prostor byl zkulturnován, křížek přeložen o několik metrů do centra nově vzniklého háječku.
- Stromy (lípy srdčité) darem věnoval a zasadil hajný p. Janeček z Domanína.

Zastavení č. 7

Kříž Doňků

- GPS: 49°03'18.72"N, 14°54'06.90"E
- Katastrální území: Pístina
- Majitel/uživatel pozemku: Radim Adam
- O kamenném kříži, který stojí jako maják nad poli a loukami patřící po staletí rodině Doňků na usedlosti čp.12 v Pístině, vyprávěli pamětníci našich předků. Měla jej nechat zbudovat zbožná Josefa Doňková, rozená Brožová z Mníšku, manželka hospodáře Josefa Doňka, jenž převzal grunt čp.12 v roce 1834. Podle vyprávění nechala Josefa postavit kříž se soškou Ježíšovou u tehdejší cesty do Stráže, aby shlížel na rodinný majetek a aby jej ochraňoval. Josefa ztratila nejen manžela, ale v minulosti jí předčasně již jako batolátka zemřeli další tři synové. Josefa podporovala i kapli Sv. Kateřiny v Pístině, finančně přispěla na mešní kalich do této kaple. Zbudování kříže tak bylo dalším krokem, jak vyjádřit oddanost a pokoru těžce zkoušené ženy před Bohem. V noci na úterý 13. ledna 2004 za sněhové vánice veliký víchř povalil tento kamenný kříž, který padl a rozlámal se na 6 kusů. Díky iniciativě rodiny Adamů byl kříž znovu postaven a opraven ve spolupráci s akademickým sochařem V. Krmínským. Na opravu finančně přispěla též obec Pístina.
- V roce 2015 proběhla celková renovace kříže za podpory Jihočeského kraje. Kříž byl přemístěn na důstojnější místo dál od cesty.
- V roce 2016 u něj byly vysazeny dva jírovce madaly.

Zastavení č. 8

Křížek Brachů/Polanských

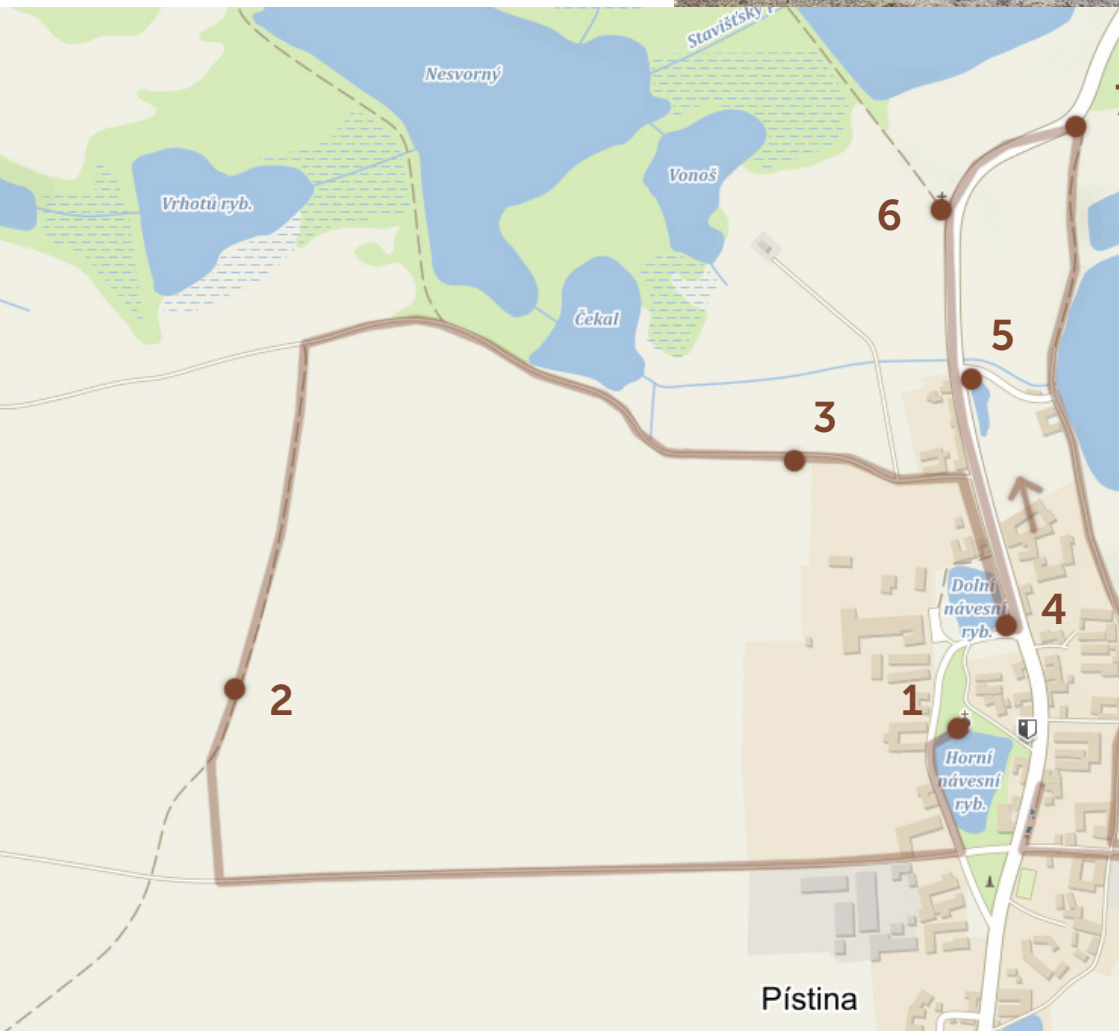
- GPS: 49°02'53.15"N, 14°54'38.71"E
- Katastrální území: Pístina
- Majitel/uživatel pozemku: Zdeněk Polanský
- Křížek je věnován na paměť Janu Houškovi, který se narodil 17. 6. 1884 v Pístině. Byl odveden v roce 1915 jako náhradní záložník 75. pěšího pluku v J. Hradci. Zemřel na následky zranění 27. 2. 1916 na ošetřovně Červeného kříže, na osotrově Asinara (Sardinie v Itálii). Oficiálně prohlášen za padlého byl až 20. 5. 1917.
- Křížek byl opraven v roce 2010 iniciativou a na náklady rodiny Houšků z čp. 2.
- U křížku roste lípa srdčitá.

Zastavení č. 9

Křížek Maxů u Nového rybníka

- GPS: 49°03'03.22"N, 14°54'53.79"E
- Katastrální území: Pístina
- Majitel/uživatel pozemku: Hana Samcová
- V roce 2016 rodina Maxů (Samců) z čp. 65 s pomocí prostředků od Jihočeského kraje provedla celkovou opravu křížku. Tento křížek je výjimečný svým ohrazením kamennými sloupy.
- V roce 2016 byly u křížku vysazeny 2 lípy srdčité.

1 Křížek u kaple sv. Kateřiny

2 Křížek Blažků
za humny k Březinám

3 Boží muka sv. Zdislavy

4 Křížek Houšků
u Dolního návěsího

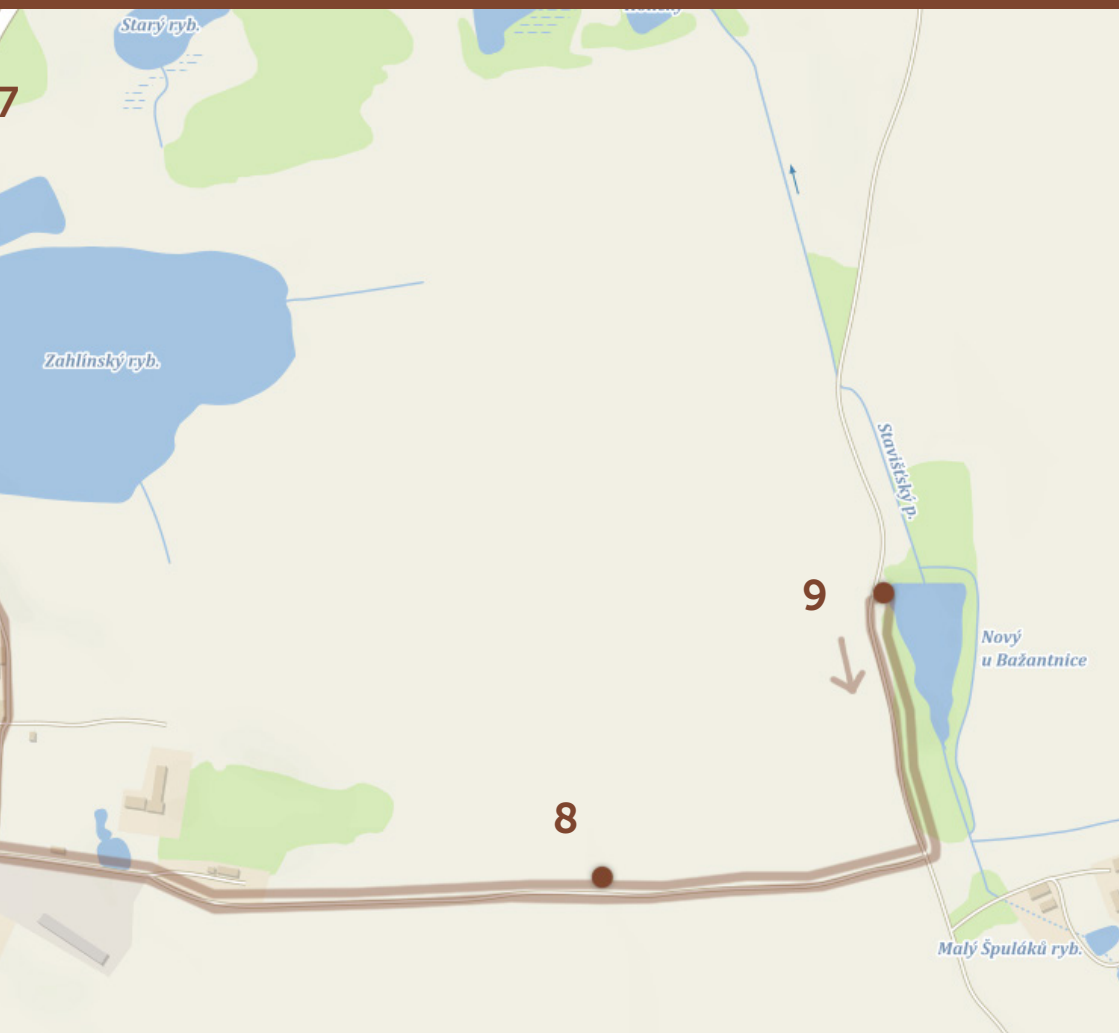
5 Boží muka sv. Kateřiny

6 Křížek Dvořáků v Háječku

7 Kříž Doňků

8 Křížek Brachů/Polanských

9 Křížek Maxů u Nového rybníka

Historie gruntů, chalup a rodů

U historie Gruntu 5 - čp. 18 (Bulletin 2019) a Gruntu 15 - čp. 7 (Bulletin 2017), byly otištěny chybné informace. Otiskujeme tedy opravenou historii těchto dvou starobylých pístinských rodů a jménem redakce připojujeme omluvu jejím majitelům.

Grunt 5 – čp. 18

Pavel Karel vlastnil v roce 1579 tento grunt v pořadí pátý. Při sv. Jiří a při sv. Havlu platil po 7 groších úroků a dával 2 džbery ovsa.

Matouš Karel byl majitelem usedlosti v roce 1613, měl 1 čtvrť rolí, platil celoročně 14 grošů úroků a dával 2 džbery ovsa.

Matouš Kraus byl podle berní ruly majitelem gruntu v roce 1654. Měl 15 strychů polí, z toho každý rok dvě třetiny osíval, choval 4 voly, 3 krávy, 5 jalovic, 13 ovcí a 2 prasata.

Blažej Karel vlastnil tuto usedlost v roce 1668 a podle rozhodnutí revisitační komise byl zařazen mezi chalupníky, měl v té době „skrovné stavení bez stodoly.“

Šimon Karel zdědil usedlost po smrti svého otce Blažeje v roce 1692.

Matouš Karel se stal majitelem gruntu po smrti otce Šimona v roce 1737 a žil zde se svou ženou Kateřinou, roz. Dvořákovou z Pístiny.

Matěj Karel se svou ženou Barbarou dočasně převzali tento grunt po zemřelém otci Matoušovi v roce 1769.

Matěj Brach vlastnil grunt od roku 1775. Podle gruntovní knihy „v roce 1775 vzal Matěj Brach pro sebe a své dědice živnost ve vsi Pístině, když on sobě pozůstalou vdovu Kateřinu, po Ondřejovi Vášovi, za manželku vzal.“

Antonín Houška odkoupil grunt od svého nevlastního otce Matěje Bracha se svou manželkou Mariánou na základě kupní smlouvy z dubna roku 1821 za 1200 zlatých.

Jan Houška a manželka Kateřina koupili grunt od Antonína Houšky podle kupní smlouvy z roku 1871. Jan Houška, rolník z Pístiny, a jeho manželka Kateřina z Políkna byli majiteli usedlosti ještě v roce 1880. V té době měli jedinou dceru Marii. Na výměnku s nimi žila vdova, matka hospodáře – Marie. Na statku sloužila jako děvečka Anežka Šimková a Pavlína Freiterová, obě z Políkna. V podnájmu zde bydlela Roza Hanušová z Ponědráže, která byla švadlenou. Ve stájích statku bylo celkem 10 kusů hovězího dobytka. V průběhu let 1880 – 1890 zřejmě zemřela manželka Kateřina a hospodář se znovu oženil s Rozinou, nar. v roce 1856 v Ponědraži. Rodina Jana Houšky hospodařila na statku do roku 1891.

Lambert Kašťánek s manželkou Marií vlastnili grunt od roku 1891. Měli čtyři děti – Jana, Marii, Růženu a Karla. Sloužila zde Anna Kodýmová z Mirochova. Když v roce 1957 Lambert Kašťánek zemřel, zůstal na usedlosti jeho nejmladší syn Karel se svou ženou Annou Kolečkovou ze Štěpánovic (oddání v roce 1929). V roce 1968 se Karel po smrti své první ženy znovu oženil s Marií Lorencovou z Dolní Lhoty.

Vlasta Petrová se stala majitelkou nemovitosti v roce 1991 po svém dědovi Karlu Kašťánkovi, který zde žil až do roku 1996, kdy zemřel v krásném věku 96 let. Rodina nové majitelky zde žije se svým manželem Jiřím a dcerami Terezou a Kateřinou od roku 2004.

Grunt 15 – čp. 7

Šimon Šaršoun byl podle berní ruly vlastníkem této usedlosti v pořadí 15. v roce 1654. Grunt v seznamech register v roce 1579 ještě uveden není. Majitel gruntu měl 30 str. polností, z toho každý rok osíval 20 strychů. Choval 2 voly, 5 krav, 11 jalovic, 24 ovcí a 10 prasat.

Havel Smrčka je veden majitelem tohoto gruntu, který převzal od Šimona Šaršouna v roce 1668. Stavení měl dobré a velké, při něm gruntovní chalupa. Lesů měl pod 2 str.

František Smrčka podle grunt. knihy tento starý grunt převzal od otce Havla v roce 1716.

Kašpar Smrčka převzal osedlost od toce Františka Smrčky v roce 1769.

Jakub Smrčka stal se majitelem gruntu po Kašparovi Smrčkovi v roce 1810.

František Průcha vulgo Smrčka, se svolením vrchnosti koupil tuto sedláckou živnost od svého bratra Jakuba Smrčky v roce 1813.

František Průcha rolník, nar. roku 1836 a manželka Marie, nar. v roce 1839 ve Dvorcích, vlastnili grunt od roku 1852 a ještě v roce 1870. Měli v té době tři děti, na statku sloužily dvě služky a dva čeledínové. Hospodář František Průcha s manželkou byli majiteli ještě v roce 1880. V té době měli už šest dětí – Stanislava, Vojtěcha, Františka, Václava, Johana a Františku. Jak čeledín tu sloužil Jan Kaiseršrot ze Mláky a jako služka zde sloužila Marie Podroužková z Plavska. Na statku v té době chovali celkem 15 kusů hov. dobytka. František Průcha s manželkou hospodařili na statku ještě v roce 1890. V té době žily s nimi už jen čtyři děti – František, Stanislav, Václav a Johana. V roce 1900 hospodařila rodina Františka Průchy už jen se dvěma syny – Stanislavem a Václavem.

Stanislav Průcha syn a nezletilá sestra Marie Průchová stali se majiteli usedlosti v roce 1902 – každý na polovinu. Podle oddacího listu ze dne 6.4.1905 vkládá se polovina usedlosti nezletilé Marii Průchové patřící, do rukou manželky Stanislava Průchy, Rozalie Průchové.

Stanislav Průcha nar. v roce 1862, s manželkou Rozalíí a dětmi Albinou, Annou a Františkem vlastnili usedlost od roku 1905 a ještě v roce 1910. Sloužila tu v té době Marie Kopytová, pohůnek Josef Cepák ze Žitče a vdova Kateřina Kopytová se synem Josefem, který se v té době už malířem pokojů ve Vídni. Stanislav Průcha s rodinou vlastnil grunt i v roce 1921.

František Průcha (nar. 1905) uzavřel v roce 1930 sňatek s Marií Blažkovou (nar. 1909) z Pístitny č. 8. Od té doby spolu hospodařili na statku č. 7. Narodily se jim 3 děti: Marie (1931), František (1934) a Miloslava (1935). Marie, provdána Křenková, se odstěhovala do Stráže n. Nežárkou, František se oženil s Hanou Princovou ze Stráže n. Nežárkou a žijí v Třeboni.

Miloslava se v roce 1957 provdala za Jana Blažka (nar. 1932) ze Stříbřece, a asi po 6 letech se odstěhovali do Stráže n. Nežárkou. Narodili se jim 3 děti: Jan (nar. 1959) – uzavřel sňatek s Helenou roz. Vlkovou z Ratiboře (nar. 1964). Miloslava (nar. 1962), provdána Berchová – syn Jan (1982) a Martina (1973), provdána Princová – dcery Martina (1993) a Monika (1995).

František Průcha (nar. 1905) předal v roce 1976 výměnek synovi Františkovi (nar. 1934), kdy byly pozemky rozparcelovány a užívány nynějším majitelem. Vzhledem k tehdejšími onemocněním advokáta a předání novému, se ale jednání v papírové formě velmi protáhlo, a právní rozhodnutí o užívání novým majitelem nabylo právní moci až v roce 1981. Výměnek byl ale užíván už od roku 1976. Tato část domu se oddělila i s částí pozemku a získala číslo popisné 56. V současné době je tato část využívána k rekreačním účelům.

Zbytek gruntu i s polnostmi přenechal František Průcha vnukovi **Janu Blažkovi** a jeho manželce Heleně. Zde se jim narodily dcery Helena (1984) a Jana (1986). Helena žije v Prachaticích a s manželem Milanem Hružou mají dcery Šárku (2010) a Natálii (2012).

Jana se provdala za Marka Janna ze Stráže nad Nežárkou a mají 3 děti: Lukáše (2013), Markétu (2015) a Editu (2017). Jana s Markem získali od otce stodolu s částí pozemku, kterou přestavěli na rodinný dům a vzniklo tak nové číslo popisné 70.

Grunt 15 se tak rozdělil na 3 obytné části s popisnými čísly 7, 56 a 70.

Grunt 7 – čp. 23

Jíra Bráchuov podle register byl vlastníkem tohoto gruntu v roce 1579. Vrchnosti platil vždy při sv. Jánů a sv. Havlu po 9 groších a 5 denárech a odevzdával 2 džbery ovsa.

Martin Brachů vlastnil usedlost v Pístitně v pořadí 7. v roce 1613. Měl 2 čtvrtě rolí, vrchnosti platil 28 grošů a 3 denáry úroků, dával 2 mírky ovsa.

Jakub Brachů podle berní ruly byl majitelem gruntu v roce 1654. Měl celkem 26 str. polí, z toho osíval vždy na jaře a na podzim 17 strychů, 9 strychů polí nechával každoročně jako úhor. Choval 4 voly, 4 krávy, 3 jalovice, 5 ovcí a 3 prasata.

Martin Brachů byl majitelem usedlosti v roce 1668. Revisitační komise u něho shledala oproti berní rule výměry pozemků a stavy dobytka poněkud nižší, „stavení jeho je však prostřední, při něm je gruntovní chalupa pro podruha.“ Podle gruntovní knihy převzal Martin Brach usedlost po smrti otce Jakuba v roce 1665.

Matouš Brach podle zápisu v grunt. knize po smrti otce Martina převzal usedlost roku 1721.

Vít Brach přebírá usedlost po smrti otce Matouše v roce 1744.

Řehoř Kubín se stal majitelem gruntu v roce 1769. Původně předal otec Vít Brach usedlost svému synu Šimonovi Brachovi. Ten na něm nějaký čas hospodařil, ale nestal se jeho majitelem. Po smrti Šimona Bracha pozůstala vdova Rozina s 9 letým synem se souhlasem vrchnosti pojala za manžela Řehoře Kubína.

Antonín Brach vlastnil grunt v roce 1782.

Matěj Brach podle knihy realit S 12, fol. 7 kupuje dne 23.8.1796 Matěj Brach, sedlák z Pístitiny, od panství Stráž pro sebe a pro své dědice pole....planiny zvané.

Matias Brach syn, se stal majitelem gruntu podle protokolu ze dne 29.1.1819. Matěj Brach podle protokolu o pozůstalosti zemřel dne 2.5.1825.

Anna Maria Brachová dědí tento grunt 2.5.1825 bez kšaftu po zemřelém Matiasovi Brachovi, podle zápisu v grunt. knize, který byl sepsán až dne 14.10.1831 – fol. 24 b.

Prokop Houška získává tuto usedlost jako pozůstalost bez kšaftu dne 18.2.1827 po zemřelé Anně Brachové. V grunt. knize zapsáno až 14.10.1831. Prokop Houška domkář, nar. 1801 a s manželkou Marií vlastnili usedlost i v roce 1870. V té době měli tři děti – na usedlosti sloužil čeledín a služka.

Jan Houška nar. v roce 1833 v Pístitině – zedník, byl majitelem usedlosti od roku 1879 a ještě v roce 1880. Současně na statku žil jeho bratr Martin, nar. v roce 1835 a matka hospodáře Marie, vdova nar. v roce 1866. Chovali celkem 16 kusů hov. dobytka. V roce 1890 hospodařil už Jan Houška s manželkou Kateřinou, nar. v roce 1860 /věkový rozdíl 27 let/. Měli tehdy syna Jana. Jako služka zde tehdy sloužila Rozalie Kotlabová ze Smržova a Marie Kolářová z Pístitiny.

Jan Houška s manželkou Kateřinou, nar. v roce 1860 ve Smržově, stali se majiteli gruntu v roce 1881. V roce 1900 měli zatím jediného syna Jana. Sloužil tu čeledín Kašpar Jaroš z Peršláku a služka Marie hrdlíčková ze Stráže. Od roku 1899 bydlela s nimi tchyně Marie Kočová, nar. 1828 ve Smržově, vdova.

Kateřina Houšková vdova, vlastnila grunt od roku 1918 a ještě v roce 1921.

František Marek převzal tuto usedlost v roce 1927, kdy po padlém Janu Houškovi (zemřel 27.2.1916 na ošetrovně Červeného kříže na ostrově Asinara v Itálii - křížek jemu na paměť věnován stojí u polní cesty na Bažantnici, na pozemcích patřících k usedlosti) nebyl už žádný další sourozenec.

František Marek (Kočka) - rolník čp. 23 prodal v roce 1938 zbytek svého statku panu Josefu Grundovi, bývalému legionáři se živým i mrtvým inventářem. Sám pak zakoupil menší hospodářství v Popelíně.

Josef Grund rolník v Pístitině prodal svůj statek v září 1940 panu Karlu Trajerovi. Pan Grund zakoupil dům na Kutnohorsku.

Karel Trajer hospodařil v 30. letech minulého století na dvou pronajatých statcích ve středních a východních Čechách. V roce 1940 koupil hospodářství v Pístině nejprve sám, ale již kolem roku 1943 od něj koupila tzv. ideální polovinu jeho družka Anna Polanská. Počátkem roku 1956 se Karel Trajer s družkou vystěhoval ze statku a pod nátlakem darovali celou zemědělskou usedlost i s inventářem státu. JZD toto zemědělství převzalo s i dluhem 20 tisíc Kč.

Augustin Dudáček se nastěhoval na jejich místo s chotí Marií z Třeboně dne 9. dubna 1956.

Josef Skokan s rodinou, se do obce přistěhoval ze Záblatí v květnu 1957. Bývalý důstojník armády se přihlásil na 3letou brigádu do zemědělství a bydlí v čp. 23.

Bohumil Kročák s rodinou bydlí v „družstevním domě u Trajerů“ roce 1959.

p. Sejrek s družkou Terezií Stehlíkovou bydleli v čp. 23 od 30.3.1963 - 30.11.1963. Oba pracovali v JZD.

p. Turnerová byla posledním nájemníkem statku.

Za hospodaření JZD byly postaveny na pozemcích dvě slepičárny a vepřín a na třech ha zemědělské půdy se přestalo hospodařit a staly se tzv. ostatní plochou.

V roce 1990 koupili jednu slepičárnu **manželé Blažkovi**.

Zdeněk Polanský, vnuk Anny Polanské, restituoval v roce 1991 prostřednictvím svého otce hospodářství čp. 23.

V roce 1993 se k restituci přihlásili **bratři Bucharové**, vzdálení příbuzní K. Trajera a až do roku 2002 se s rodinou Polanských, JZD a Lesy ČR soudili. Soud jim přiřknul část pozemků v tzv. ideální spoluvlastnictví. V roce 2003 požádal Zdeněk Polanský soud o rozdělení majetku na faktické vlastnictví.

V roce 2015 odkoupil od bývalého JZD vepřín.

Zdeněk Polanský s rodinou, žije a hospodaří na usedlosti čp. 23 dodnes.

Grunt 8 – čp. 25

Jan Vávruv podle register strážského panství byl majitelem tohoto v pořadí 8. gruntu v roce 1579. Vrchností platil při sv. Jánů a sv. Havlu vždy 5 grošů a 5 denárů a dával 2 džbery ovsy.

Jan Vávruv ten samý, možná už syn je veden jako majitel usedlosti v roce 1613. Platil 11 grošů a 3 denáry úroku, dával 2 mírky ovsy a vlastnil jen jednu čtvrt roli.

Mikoláš Vávruv vlastnil grunt podle berní ruly v roce 1654. Obhospodařoval 15 strychů polí, z toho na jaře a na podzim osíval celkem 11 strychů a jen 4 strychy nechával úhorem. Choval 4 voly, 6 krav, 5 jalovic, 19 ovcí a 2 prasata. Tentýž Mikoláš Vávruv je veden jako majitel i v roce 1668, podle revisitační komise jeho v rule vykazovaná výměra polností a počty hospodářských zvířat byly ve skutečnosti podstatně menší, proto byl zařazen mezi chalupníky. Vlastnil v té době také pod 2 strychy lesů, jeho „stavení vyšším dílem ob stojí“.

Ondřej Medek je veden podle knihy gruntovní majitelem gruntu v roce 1716, stavení zdědil v tomto roce po svém otci Martinovi.

Josef Medek se stal majitelem usedlosti v roce 1730.

Matouš Kubín nebo Medek, hospodařil na gruntě v roce 1739.

Vojtěch Kubín přebírá usedlost od otce Matouše v roce 1769, stává se majitelem gruntu až po smrti svého otce v roce 1808.

Josef Kubín vlastnil grunt v roce 1838.

Rozalie Kubínová stává se majitelkou usedlosti po zemřelém manželovi Josefu Kubínovi za 779 zl. – zápis v grunt. knize, fol. 49 ze dne 20.3.1844.

Josef Váša rolník, s manželkou Marií podle soupisu obyvatel vlastnili grunt v roce 1870. V té době měli dvě děti.

Jan Kubín a manželka Kateřina se stali majiteli gruntu podle kupní smlouvy ze dne 1.10.1875. Jan Kubín – rolník, nar. v roce 1842, s manželkou Kateřinou, nar. v roce 1843 v Lutové, hospodařili na statku i v roce 1880. Měli dceru Annu, Marii a Kateřinu. Na výměnku s nimi žil starý hospodář Josef Váša s manželkou Rozalíí, nar. 1820 v Mníšku. Spolu s nimi žil dosud svobodný syn Tomáš, bratr hospodáře, který studoval na reálce v Jindř. Hradci. Sloužili zde – čeledín Pavel Cifra ze Stáže a služka Anna Hofbauerová z Políkna. Celkem chovali 15 kusů dobytka. Od roku 1889 a ještě v roce 1890 hospodařil na statku Jan Kubín už vdovec, s dětmi Annou, Janem a Marií. Na výměnku v té době bydlel otcím majitelem Josef Váša a manželka Rozalíie, vlastní matka majitele.

Jan Maxa nar. v roce 1869 a manželka Anastázie, nar. v roce 1875 v Pistině – dcera Jana Kubína, stali majiteli gruntu od roku 1900. Měli právě narozeného syna Jana. Bydlel zde v té době švagr Jan Kubín a švagrová, dosud svobodná Marie Kubínová. Sloužila tu děvečka Marie Kocarová z Mníšku a Kateřina Kubínová, také z Mníšku. Na výměnku stále ještě žil starý výměnkář Josef Váša s manželkou Rozalíí.

Anastázie Maxová vdova po Janovi Maxovi, s dětmi Janem, Marií, Anastázií, Růženou a Boženou vlastnili usedlosti v roce 1910. Bydlel zde tehdy jejich švagr Jan Trachta s manželkou Marií. Sloužila tu Jana Klufová z Mirochova.

Jan Márovec rolník z Hrachoviště se ženou Anastázií, vdovou po Janovi Maxovi, vlastnili grunt od roku 1911 až do roku 1921.

Vladimír Šašek kupuje statek v září 1989 od dědiců Maškových, potomků původních majitelů Maxů. V roce 1995 dokupuje pozemky a lesy, které k nemovitosti patřily. Na usedlosti vybudoval penzion a na pozemcích dodnes hospodaří.

Chalupa čp. 9

Jan Tomiška nar. 1813, domkář a manželka Josefa, nar. 1820 v Příbrazi, byli majiteli chalupy v roce 1870 a podle soupisových archů ještě ve stejném složení i v roce 1880.

Josefa Tomišková vdova, žila na chalupě v roce 1890.

Josef Hanuš nar. v roce 1860 v Ponědraži, s manželkou Rozalíí, nar. v roce 1866 v Pístině, vlastnili chalupu od roku 1895. V roce 1900 měli syna Jana, Františka a Josefa. V roce 1910 měli pět dětí – Jana, Františka, Josefa, Adolfa a Leopolda, který byl nemanželský a t.č. sloužil u dragounů. Josef Hanuš s rodinou vlastnil domek ještě v roce 1921.

Jan Hanuš prodává v listopadu 1954 domek čp. 9 Kristýně Brabcové.

Kristýna Brabcová, majitelka domku do roku 1954, prováděla na domku stavební úpravy – v roce 1954 nechala postavit nový plot z drátěného pletiva a v červnu 1957 zbourala doškovou kolnu. Místo ní postavila stodůlku krytou taškami.

Růžena Roubíčková koupila domek čp. 9 po zemřelé Kristýně Brabcové v roce 1965. 6. května 1967 se paní Roubíčková odstěhovala do Stříbřece a domek koupili a nastěhovali se manželé Kacafirkovi ze Sptyc, okr. Havl. Brod.

Kacafirkovi bydleli v Pístině jen krátce, domek počátkem sedmdesátých let koupila rodina Šimkova.

Šimkovi vlastnili domek čp. 9 téměř 40 let a sloužil jejich rodině jako rekreační objekt.

Otakar a Zuzana Pejšovi kupují domek čp. 9 v roce 2011 od dědiček Lucie a Marty Šimkových z Pardubic.

Manželé Pejšovi z Prahy vlastní domek dosud a využívají jej k rekreačním účelům.

Chalupa čp. 24

Ondřej Brach podle zápisu v grunt. knize předal Antonín Brach v roce 1783 tuto chalupu na gruntu Brachovským postavenou, svému synovu Ondřejovi.

Jan Šindelíř podle zápisu v grunt. knize ze dne 10. 11. 1795 předává Ondřej Brach tuto chalupu, kterou v roce 1783 od svého otce Antonína převzal, Janu Šindelířovi, který si jeho dceru Kateřinu za manželku oblíbil.

Jan Šindelíř s manželkou Kateřinou vlastnili tuto, dle gruntovní knihy vystavěnou, chalupu na gruntu Brachovských pod číslem 24 stojící, ještě v roce 1818 - zapsáno v grunt. knize fol. 6 b dne 10. 6. 1818. Dohoda mezi Františkem Brachem, vulgo Medkem a Kateřinou Šindelířovou ze dne 11.5. 1818.

Anna Šindelířová kupuje chalupu od Jana Šindelíře a manželky Kateřiny – zápis v grunt. Knize ze dne 26. 12. 1832.

Vojtěch Kubín s manželkou Marií koupili chalupu v roce 1855.

Tomáš Kubín domkář a zedník, nar. v roce 1832 a jeho manželka Marie, nar. v roce 1842, vlastnil tuto chalupu v roce 1870. V té době měli tři děti. Jako výměnkář tu žil otec majitele, Kubín Vojtěch.

Ve stejném složení, ale již bez výměnkářů zde žila rodina Tomáše Kubína i v roce 1880. Tomáš Kubín s manželkou Marií, společně s dětmi Josefem, Františkem, Janem, Ludvíkem a Evou hospodařili na chalupě ještě v roce 1890.

Tomáš Kubín a manželka Marie s dětmi Evou, Jakubem, Františkem a Ludvíkem byli vlastníky chalupy ještě v roce 1900.

Ludvík Kubín nar. v roce 1884 a jeho manželka Františka, nar. v roce 1889 ve Vydří, byli majiteli chalupy od 22.5.1910. Měli už tři děti – Ludvíka, Tomáše a Marii.

Ludvík Kubín s rodinou vlastnili chalupu i v roce 1921.

Chalupa byla určena původně jako výměnkářská, později byla obývaná běžně. Ludvík Kubín ji již nerozšiřoval. Po umrtí manželky Františky v roce 1914, se oženil s Marií Špulákovou ze Dvorců, s níž měl ještě 5 dětí, Marii, Jana, Ladislava, Miroslava a Boženu.

V roce 1943, během 2. světové války byli synové Ladislav a Miroslav odvečeni spolu s několika dalšími pístinskými občany na nucené práce do Říše. Dostávali nejtěžší práci v továrnách na výbušninu a podobně.

Ludvík Kubín hospodařil na chalupě až do své smrti, zemřel v 84 letech dne 21.10.1968.

Chalupu zdělila jeho manželka a po jejím úmrtí v roce 1973 syn Jan. Po jeho smrti v roce 1991 zdělili chalupu jeho 3 potomci rovným dílem. Po vyrovnání se sestrou Janou vlastní v současné době chalupu Ludmila Dlouhá, napůl se svým bratrem Františkem.

Chalupa čp. 55 – Hofbauerovy sádky

Jan Hofbauer byl podle pozemkové knihy – knih. vložka č. 79, majitelem domku na základě trhové smlouvy ze dne 23. 7. 1898

Podle ohlašovacího listu z roku 1901, se poznamenává, že tento domek čp. 55 stojí na parc. č. kat. 54.

Jan Kodým, nar. v roce 1845 v Mníšku, hlídač rybníků a jeho žena Anežka, nar. v roce 1844 na Hutích, obývali tuto nově postavenou chalupu v roce 1890. V té době měli devět dětí. Jana, Václava, Felixe, Tomáše, Vojtěcha, Marii, Tomáše, Kristinu a Annu.

Antonín Vagner, nar. v roce 1860 v Nových Kestřanech, s manželkou Marií, nar. v roce 1860 v Semicích, žili v tomto domku od roku 1899. Podle soupisu obyvatel měli v roce 1900 celkem osm dětí. Václava, Josefa, Františka, Antonína, Růženu, Alžbětu, Annu a Boženu.

Antonín Hulmák, nar. v roce 1866 ve Stříbci – rybníční hajný, s manželkou Antonií, nar. v roce 1863 také ve Stříbci, obývali domek v roce 1899. V roce 1910 měli dvě děti, Rozalii a Marii.

Od roku 1917 a ještě v roce 1921 byl majitelem objektu **Vladimír Hofbauer**, statkář ze Stříbce.

Objekt byl po roce 1949 rodině Hofbauerové zabrán, znárodněn, a přešel do užívání Státního rybářství Třeboň.

Antonín Novák s rodinou bydleli na sádkách čp. 55 v roce 1955. Antonín Novák vykonával funkci baštýře.

Ladislav Cepák ze Žiteče nastoupil na místo baštýře po A. Novákovi, který odešel na odpočinek. Manželé Novákovi se nastěhovali do domu čp. 39 po zemřelých Rudolfu a Alžbětě Chalupových. Ladislav Cepák se později odstěhoval na baštu do Lutové.

Michal Radkovič nastoupil na místo baštýře v roce 1960. Michal Radkovič (nar. 1932) a jeho žena Marie, roz. Vrchotová, (nar. 1938 v Branné) bydleli v Branné u Třeboň. Rodina pana Radkoviče pocházela z Hlohovce na Moravě. Otec p. Radkoviče vykonával funkci baštýře v Branné.

V roce 1963 vybudovalo Státní rybářství Třeboň, pod sádkami u domu čp. 55, větší a modernější rybníčky na chov rybi násady.

Po roce 1989 byl majetek (pozemky, rybník a sádky) navrácen v restituci **rodině Hofbauerové** ze Stříbřece, která na nich dodnes hospodář.

Domek se zahradou odkoupili Radkovičovi od Státního rybářství Třeboň.

Michal Radkovič zemřel v roce 2020, v domku dosud žije jeho manželka Marie Radkovičová. Majiteli domu čp. 55 jsou v současné době potomci rodiny Radkovičových.

Chalupa čp. 36 (dnes již neexistující)

Zikmund Sýkora nar. v roce 1830 v Pardubické Lhotě, komorník sloužící u barona Leonhardiho na zámku Stráž a jeho manželka Marie, nar. v roce 1835 v Milevsku, obývali domek v roce 1870. Měli dceru Marii, nar. v roce 1857.

František Kithier narozen v roce 1841 Holná, revírník na panství, s manželkou Antonií, nar. v roce 1848 v Jindř. Hradci, jsou vedeni jako obyvatelé této chalupy v roce 1880. Měli syna Karla, nar. 1872, dále Františka a dcery Magdalenu, Terezii, Hedviku, Marii a Rozu.

František Bína nar v roce 1854 v Novosedlech, šafář u barona a jeho manželka Klára, nar. v roce 1858 v Ratiboři, se synem Janem obývali tento objekt v roce 1890.

Bydlela s nimi svobodná nemanželská dcera manželky Kláry, **Antonie Duchoňová**, nar. v roce 1884 ve Vydří, se svými dětmi Marií a Albinou. V podnájmu tu bydlela rodina Jana Tognera z Jindř. Hradce, manželka Kateřina z Mirochova a děti František, Rozalie a Antonín.

Václav Dušek nar. v roce 1825 v Táboře – rybníční hajný, s manželkou Marií, nar. v roce 1853 v Novosedlích a s dcerou Marií obývali tuto chalupu od roku 1895.

Matěj Michal nar. v roce 1842 v Babíně, šafář a manželka Marie, nar. v roce 1842 ve Velkém Bednárci, byli obyvateli tohoto objektu v roce 1900. Sloužil tu čeledín František Novotný z Pístiny.

V roce 1910 tu místo zemřelé manželky Marie žila hospodyně **Marie Švecová** ze Stráže s vnukem Josefem.

Bydlel zde také krmič **František Konhefr** s manželkou Petronilou a s nevlastním synem Františkem Hrubcem ze Strmilova dalšími nevlastními dětmi Ludvíkem, Marií, Rudolfem a Jaroslavem.

Karel Novák majitel Dvora Bašta, vlastnil tento objekt v roce 1921 – neobydleno.

Chalupa se stala součástí Dvora Bašta, kterou v roce 1931 koupila **rodina Brunnerova**.

Dvůr Bašta čp. 37 – byl v majetku panství Stráž

Jan Chuhaj, nar. v roce 1803 ve Vydří – panský šafář, obýval usedlost v roce 1870. Jeho manželka se jmenovala Johana, nar. v roce 1830 v Příbrazi. Měli tři děti a na dvoře sloužili tři čeledínové.

Jan Michal, narozen v roce 1844 v Babíně, příslušný do Pravíkova – šafář na panství a jeho žena Marie, nar. v roce 1843 v Rodvínově, obývali objekt v roce 1880. Jako čeledín je na usedlosti veden Bartoloměj Kolář, nar. v roce 1843 v Pístině a manželka Kateřina, nar. v roce 1843, je vedena jako služka. Jejich syn Filip sloužil v té době u praporu myslivců v Dalmácii. Druhý syn Josef a dcera Marie jsou vedeni jako sloužící. Další obyvatelkou usedlosti byla Marie Příbylová z Mirochova a její dcera Marie.

V hospodářství dvora bylo tehdy celkem 23 kusů hovězího dobytka a četné další hospodářské zvířectvo.

František Kithier, nar v roce 1841 – lesní dozorce, s manželkou Antonií a dětmi Karlem, Františkem, Hedvikou, Marií, Růženou, Markétou a Antonínem, obývali tuto usedlost v roce 1890 a 1900. Sloužila u nich tehdy Marie Trachtová z Novosedel.

Tomáš Petru rybníční hajný, nar. v roce 1872 ve Stráži a manželka Marie, nar. v roce 1868 v Mníšku, obývali dvůr od roku 1909. V roce 1910 měli sedm dětí, Františka, Marii, Antonii, Rozalii, Ludmilu, Jana a Albinu.

Karel Novák byl majitelem dvora Bašta od roku 1913 a ještě v roce 1921. Nájemcem byl Vladimír Hofbauer, statkář ze Stříbřece.

Bydlel tu v té době **Jan Bauer** s rodinou a Tomáš Petru, bývalý šafář.

Brunner koupil Dvůr Baštu v roce 1931. Majitel velkého statku a několika mlékáren z Jarošova nad Nežárkou, zaplatil obci dávkou z převodu 15.000 Kč.

V roce 1948, na základě revize pozemkové reformy podlehl záboru i celý velkostatek Bašta. Místní národní výbor vyslal k jednání o záboru do Prahy delegaci. Celý velkostatek o výměře 554 ha podlehl záboru beze zbytku. MNV se ucházel o rybníky a vyslal za tímto účelem do Prahy delegaci na Ministerstvo zemědělství. Žádosti nebylo vyhověno a rybníky dostala státní rybniční správa.

Ze zabraného velkostatku dostali částečné podíly „drobní přidělci“ z Pístiny a ze Stříbřece (jednalo se o výměry polí, luk, živý a mrtvý inventář a v jednom případě i části stavení). 16. dubna 1952 však svolal Okresní národní výbor všechny přidělce pozemků z bývalého velkostatku Bašta k navrácení přídelů. V úmyslu úřadů bylo znovu scelit statek a přidělit jej buď JZD, nebo Státním statkům. Všichni se dobrovolně zřekli, až na jednoho, který měl svůj příděl (2 ha louky) již splacen.

Po roce 1989 se o Dvůr Bašta přihlásily dcery Brunnerovy, **PhMr. Zdenka Nováková** a **Ludmila Ornstová**. Majetek jim byl v restituci vrácen. V listopadu 1993 se přihlásil p. Miroš Novák (manžel Zdenky Novákové), jako soukromý zemědělec na půdě hospodářství Bašta č. 36 a 37.

Jan Meduna, správce nemovitostí v objektu Dvůr Bašta čp. 36 a 37, začal podnikat v oboru zemědělské a lesní výroby. Vybuodoval zde 1 novou bytovou jednotku.

Dvůr Baštu vlastní v současné době stále potomci rodiny Brunnerů a na pozemcích se soukromě hospodaří.

Zajímavosti z historie i současnosti

Pout' byla původně Vítáním jara

Historie Zdislavské pouti není příliš dlouhá. A její vznik není tak úplně tradiční. Jak to vlastně všechno celé začalo, nám vysvětlil Vladimír Kovařík, bývalý ředitel Ústavu sociální péče, později Domova pro osoby se zdravotním postižením v Pístině.

„Původně se vlastně nejednalo o pout' jako takovou, byla to jedna z akcí, které jsme pro děvčata pořádali. Říkali jsme jí Vítání jara a odehrávala se na konci dubna. První ročník se uskutečnil v roce 1996, rok po nastěhování klientek do Pístiny. Účastnili se jí přátelé z ústavů, se kterými jsme společně vytvářeli kulturní, sportovní a společenský program a vzájemně se navštěvovali (sportovní olympiády, soutěže v přírodě, letní tábory, vodácký tábor, diskotéky, velikonocní hry, vánoční besídky apod.)“.

Podle slov Vladimíra Kovaříka, bylo Vítání jara vždy bohatě sponzorováno, ať už lokálními firmami (pivovar Třeboň, Madeta, DK Open, Uzenářství Pecha), ale také jednotlivci (rodina Houškova z Pístiny, rodina Němečková z J. Hradce, pan Bečvář) a mnohými dalšími. Velkou aktivitu vyvíjeli i samotní zaměstnanci Ústavu (později Domova).

Program býval velmi pestrý. Soutěže v jízdě na tříkolkách, kolo štěstí, střelba na horoskop, projížďka v bryčce tažené koňmi, projížďka v historickém UAZu, rybářské závody na rybníčku, který byl tehdy pečlivě udržovaný a skvěle zarybněný, střelnice, kolotoč, houpačky, kolektivní malování obrazů, fotograf tiskl na místě fotky. Na jednom ročníku byl dokonce k vidění i horkovzdušný balon, dále bývaly ukázky sokolnictví, ukázky práce uměleckého kováře a tkání vlny.

Děvčata zde měla možnost prodávat své výrobky – výšivky, obrázky v rámu technikou suché jehly a nejrůznějších jiných výtvarných technik (s výrobky jim pomáhali zaměstnanci, pan Píša, Helena Blažková, Lucie Vrátná a mnozí další). V poslední době se prodávaly také výrobky ze dřeva a přírodních materiálů, které vyráběla děvčata ze skupiny na ranči. Společně s nimi vystavovali a prodávali své zboží keramici z Klikova.

Součástí akcí byl také hudební a kulturní program a nechybělo ani občerstvení.

„Akce byla veřejná a přístupná všem příchozím, obzvláště rádi jsme byli za účast Pístinských obyvatel, na které byly naše klientky zvyklé z každodenního života. Tak nějak zřejmě došlo, po zrušení Domova Pístina, k logickému pokračování a převzetí této tradice,“ vzpomíná Vladimír Kovařík.

Vznik božích muk a patronát pouti

Boží muka, postavená v areálu domova, mají souvislost s poutí, respektive jí daly název. „Kdysi se nám nahromadily zbytky stavebního materiálu z četných úprav a rekonstrukcí. Přiznávám, že jsem to byl já, koho napadlo postavit kapličku,“ skromně dodává Vladimír Kovařík.

Boží muka byla vybudována v průběhu května roku 2002. „Když kaplička stála, vedla se diskuze o jejím vysvěcení. Vedoucí vychovatelka paní Vejnarová tehdy navrhla zasvětit ji svaté Zdislavě – patronce rodiny. Do niky v kapličce jsme umístili bustu s atributem, kterou vytesala sochařka, malířka a restaurátorka Zdena Skořepová z Jindřichova Hradce. Bustu, která stála 7 tisíc korun, zaplatil Jan Houška z Pístitiny. Kapličku vysvětil, za účasti věřících, páter Ivo Prokop dne 18. května 2003, po bohoslužbě konané v místní kapli. Od té doby jsme měli patronku a Vítání jara se stalo Zdislavskou poutí,“ vysvětluje vznik tradice bývalý ředitel Domova Pístitina.

Odcizení „Zdislavičky“ a její náhrada

Boží muka už původní reliéf svaté Zdislavy nezdobí. V roce 2017 došlo bohužel jeho k odcizení. Tento čin byl podnětem k nadšenecké iniciativě vytvoření nové Zdislavičky. Obrázek svěťice s jejími atributy (listy vinné révy a kostelíku) malovaný na plech, vytvořil a do niky božích muk umístil, s pomocí svého dědy Jiřího, nadaný 9letý Ondra Karlík.

O akátu

- Další místo v pořadí našeho seriálu o stromovědě zaujímá Trnovník akát. I přes skutečnost, že akáty nejsou původní dřevinou (poprvé jsou v Čechách zmiňovány v roce 1710), bývaly často vysazovány u objektů sakrální architektury.
- Trnovník je rychle rostoucí strom, je však relativně krátkověký a zřídka se dožívá přes 100 let.
- Na příznivých stanovištích dorůstá až do výšky 30 m, obvykle ale dosahuje jen 12–18 m, má zakřivený kmen a řídkou, nepravidelnou korunu.
- Trnovník akát byl dovezen jako medonosný a okrasný strom, a pro jeho hospodářský význam a nenáročnost, byla jeho výsadba propagována ještě v šedesátých letech 20. století. Osazovaly se jím strmé, suťové stráně kolem řek a okolí železničních tratí.
- Akát je mimořádně odolný vůči znečištěnému ovzduší, škůdcům, houbám, roste téměř v jakékoliv půdě a dobře snáší seřezávání, škody okusem i vytloukáním spárkatou zvěří a přežije dokonce i požáry.
- V současné době je považován za invazivní druh a má toxické účinky na rostliny ve svém okolí. V jeho sousedství se nedaří žádné jiné, přirozeně v České republice rostoucí rostlině ani dřevině s výjimkou bezu černého, s kterým tvoří neproniknutelné porosty, často spolu s vlašovičником větším.
- Dřevo akátu je žlutohnědé, těžké, tvrdé, pevné a velmi odolné. Používá se ve stavebnictví, v nábytkářství, na stavbu plotů, vyrábějí se z něj vinohradnické kůly, sudy na víno, používá se na stavby přicházející do styku s vodou, k výrobě zahradního nábytku, herních prvků na dětská hřiště nebo podlahových krytin.
- Dřevo akátu je ceněné jako velmi výhřevné topivo a je výborné i na uzení.
- Akátový med má světlou barvu a je jedním z nejlepších a nejléčivějších medů.
- Kromě nektaru je však celá rostlina jedovatá.
- Květy jsou silně vonící, 10 až 20 cm dlouhé „hrozny“, plody tvoří hnědé, 6 až 8 cm dlouhé lusky.
- Jeden velmi starý exemplář akátu, s typickou, hluboce zvrásněnou kůrou, můžeme vidět u křížku na Prohánidlech.
- V Pístině byly akáty několikrát vysazeny u kaple svaté Kateřiny (naposledy v roce 1930), později však byly vykáceny a nahrazeny lipovou alejí.

Zdroje a citace

- Kroniky obce Pístina
- Kamenná boží muka v jižních Čechách a přilehlé Moravě (Z. Paloušová 2009)
- Stráž nad Nežárkou (obec Stráž nad Nežárkou 2002, M. Hule)
- Zděná boží muka v jižních Čechách (P. Hájek 2008)
- Nad hladinami rybníků (manželé Kodlovi 2001)
- O životě a lidech na panství strážském (J. Brožek a F. Jílek 2008)
- Staré a památné stromy Třeboňska (kolektiv autorů 2008)
- Wikipedie
- Archiv Domova Pístina a Vladimíra Kovařika

Závěr

Tento bulletin nazvaný „Putování po křížcích, křížích a božích mukách 06/2020-21“ vznikl v první polovině roku 2021. Včlenili jsme do něj některé části předchozích bulletinů. Uvítáme jakékoliv připomínky, názory a doporučení k vlastní publikaci - k textům i fotografiím - které je možné posílat na Tělovýchovný spolek Pístina - tspistina@gmail.com.

Na další společná díla se těší

Kolektiv autorů

2021

